

Ένωση Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων

& Επιστημόνων Πληροφόρησης

Ηλεκτρονικό βιβλίο, Βιβλιοθήκες και Εκπαίδευση

Ανιχνεύοντας τα νέα δεδομένα

Γιώργος Γλωσσιώτης

Βιβλιοθηκονόμος

Πρόεδρος Ένωσης Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων & Επιστημόνων Πληροφόρησης

Αφροδίτη Φράγκου

MSc Βιβλιοθηκονόμος

Ταμίας Ένωσης Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων & Επιστημόνων Πληροφόρησης

Εισαγωγή

Οριοθετώντας το νέο αντικείμενο

- Ηλεκτρονικό βιβλίο= "μια ηλεκτρονική έκδοση ενός έντυπου βιβλίου", αλλά τα ηλεκτρονικά βιβλία μπορεί να υπάρχουν και ανεξάρτητα από ένα αντίστοιχο έντυπο βιβλίο. Τα ηλεκτρονικά βιβλία διαβάζονται συνήθως σε ειδικές συσκευές, που είναι γνωστές ως ηλεκτρονικοί αναγνώστες (e-reader) ή συσκευές ηλεκτρονικών βιβλίων (e-book devices) (Oxford Dictionary of English)
- Ένα ψηφιακό βιβλίο (ή ηλεκτρονικό βιβλίο - e-book, ebook) είναι μια έκδοση σε ψηφιακή μορφή με κείμενο και εικόνες που παράγεται, δημοσιεύεται και διαβάζεται σε υπολογιστές ή άλλες ψηφιακές συσκευές". Τα ηλεκτρονικά βιβλία, που μερικές φορές είναι το αντίστοιχο ενός συμβατικού έντυπου βιβλίου, μπορούν επίσης να δημιουργηθούν εξ αρχής σε ψηφιακή μορφή. Μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν προσωπικοί υπολογιστές και μερικά κινητά τηλέφωνα για την ανάγνωση ηλεκτρονικών βιβλίων". (Παρατηρητήριο Ψηφιακού Βιβλίου)

Οριοθετώντας το νέο αντικείμενο

- Ηλεκτρονικό βιβλίο= "μια ηλεκτρονική έκδοση ενός έντυπου βιβλίου", αλλά τα ηλεκτρονικά βιβλία μπορεί να υπάρχουν και ανεξάρτητα από ένα αντίστοιχο έντυπο βιβλίο. Τα ηλεκτρονικά βιβλία διαβάζονται συνήθως σε ειδικές συσκευές, που είναι γνωστές ως ηλεκτρονικοί αναγνώστες (e-reader) ή συσκευές ηλεκτρονικών βιβλίων (e-book devices) (Oxford Dictionary of English)
- Ένα ψηφιακό βιβλίο (ή ηλεκτρονικό βιβλίο - e-book, ebook) είναι μια έκδοση σε ψηφιακή μορφή με κείμενο και εικόνες που παράγεται, δημοσιεύεται και διαβάζεται σε υπολογιστές ή άλλες ψηφιακές συσκευές". Τα ηλεκτρονικά βιβλία, που μερικές φορές είναι το αντίστοιχο ενός συμβατικού έντυπου βιβλίου, μπορούν επίσης να δημιουργηθούν εξ αρχής σε ψηφιακή μορφή. Μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν προσωπικοί υπολογιστές και μερικά κινητά τηλέφωνα για την ανάγνωση ηλεκτρονικών βιβλίων". (Παρατηρητήριο Ψηφιακού Βιβλίου)

Αλλαγές στην αλυσίδα παραγωγής (1/6)

- Η εκδοτική βιομηχανία δεν επενδύει επαρκώς στην αλλαγή
- Digital Book Census (2011)
  - 51,1% των εκδοτών διαθέτουν τμήμα ψηφιακών μέσων
  - 22,8% των εκδοτών αύξησε το προσωπικό

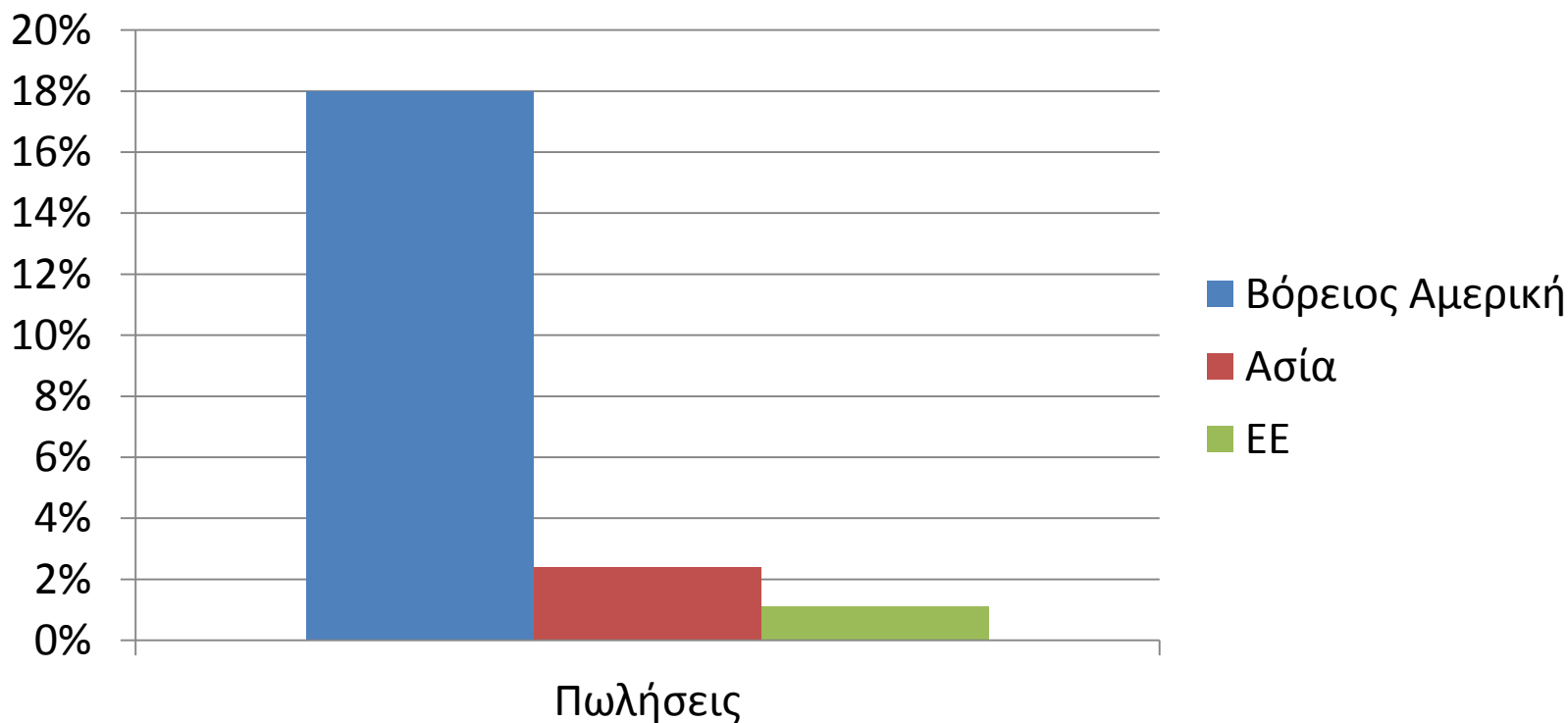
Αλλαγές στην αλυσίδα παραγωγής (2/6)

- Στη Συγγραφή
  - Σύντομες ιστορίες «a la carte»
  - Αυτοεκδόσεις
- Στην Έκδοση
  - Επιχειρησιακά μοντέλα
  - Βιώσιμα οικονομικά μοντέλα + προστασία από την πειρατεία
  - Βιβλιοθήκες + οικονομικά μοντέλα = ;;;

Αλλαγές στην αλυσίδα παραγωγής (3/6)

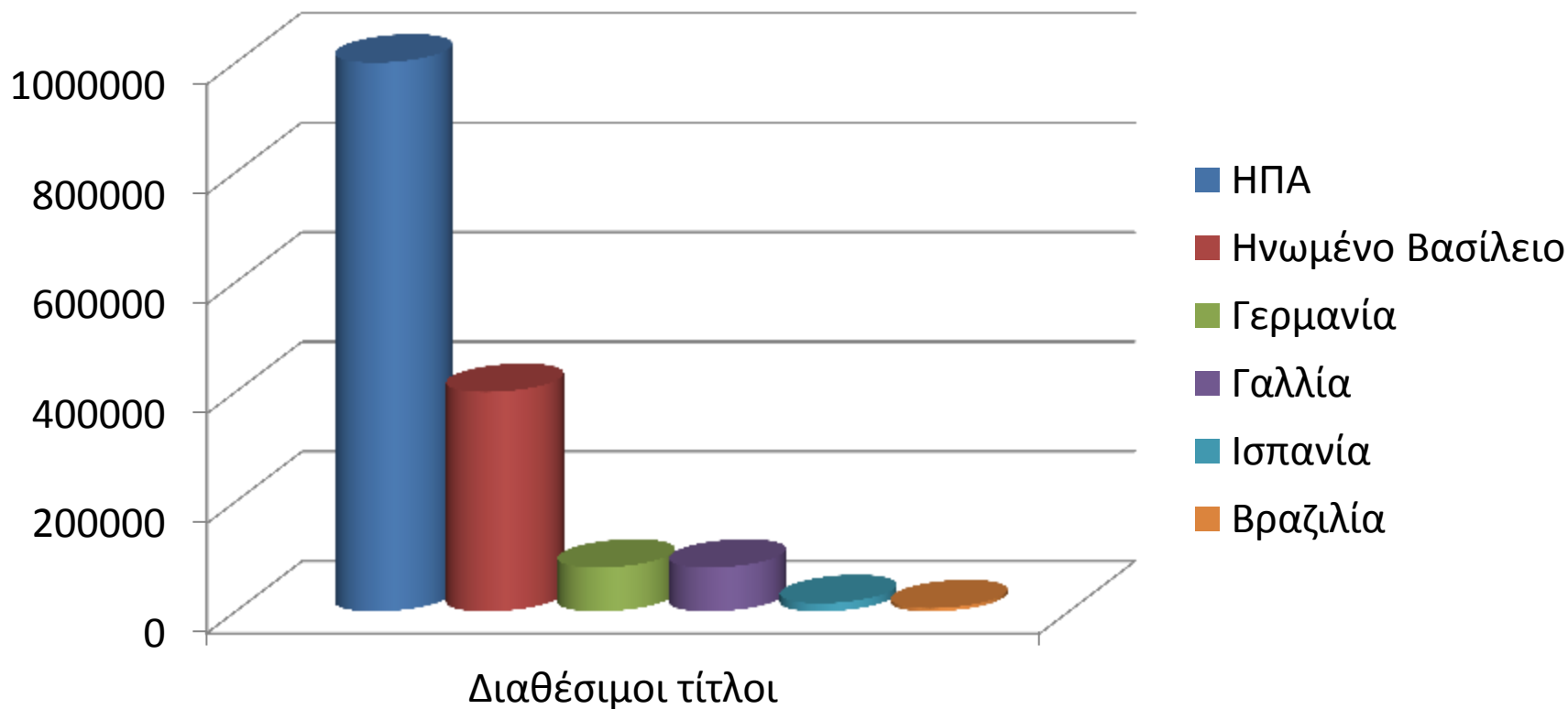
- Στη Διακίνηση (1/2)

Αλλαγές στην αλυσίδα παραγωγής (4/6)

- Στη Διακίνηση (2/2)

Αλλαγές στην αλυσίδα παραγωγής (5/6)

- Στην ανάγνωση
  - Ψηφιακές δεξιότητες
  - Τεχνολογικά κενά μεταξύ διαφορετικών ομάδων πληθυσμού δεν επιτρέπουν να θεωρείται τίποτα δεδομένο.
  - Νέες αναγνωστικές συνήθειες
    - Τρόπος ζωής
    - Πολιτιστικές επιλογές
    - Ευκαιρίες πρόσβασης
    - Οικονομικά δεδομένα

Αλλαγές στην αλυσίδα παραγωγής (6/6)

- Στη χρήση
  - Πνευματικά δικαιώματα
  - Περιορισμοί στη χρήση
  - Μοντέλα δημόσιου δανεισμού

Τι θέλουμε; Οι δράσεις της EBLIDA

- Καμπάνια για τα η-βιβλία και τις βιβλιοθήκες
  - Οι ευρωπαϊκές βιβλιοθήκες και η πρόκληση των ηλεκτρονικών εκδόσεων
  - Βασικές Αρχές της EBLIDA για την πρόσκτηση και πρόσβαση ηλεκτρονικών βιβλίων από τις βιβλιοθήκες (Χάγη, 2012)
  - Το δικαίωμα στην ηλεκτρονική ανάγνωση (Χάγη, 2013)

Οι ευρωπαϊκές βιβλιοθήκες και η πρόκληση των ηλεκτρονικών εκδόσεων

Προτείνει:

- Ένα μνημόνιο κατανόησης με την Ομοσπονδία των Ευρωπαίων Εκδοτών (Federation of European Publishers) για «Δίκαια Μοντέλα Αδειών Χρήσης».
- Ένας εκσυγχρονισμός του καθεστώτος πνευματικών δικαιωμάτων για τα ηλεκτρονικά βιβλία, τον ηλεκτρονικό δανεισμό και το ηλεκτρονικό περιεχόμενο με σκοπό να επιτραπεί στις βιβλιοθήκες να συνεχίσουν να επιτελούν τις υπηρεσίες τους για όλους του Ευρωπαίους πολίτες.

Βασικές Αρχές της EBLIDA για την πρόσκτηση και πρόσβαση ηλεκτρονικών βιβλίων από τις βιβλιοθήκες (1/6)

Αρχή Αρ. 1 - Προσκτήσεις

- Όλοι οι τίτλοι ηλεκτρονικών βιβλίων, οι οποίοι διατίθενται προς πώληση για το κοινό, θα πρέπει να είναι διαθέσιμα και στις βιβλιοθήκες για πρόσκτηση και πρόσβαση,
- Όλοι οι τίτλοι ηλεκτρονικών βιβλίων θα πρέπει να είναι διαθέσιμοι στις βιβλιοθήκες τη στιγμή της έκδοσής τους.
- Οι εκδότες οφείλουν να παραδίδουν τα ηλεκτρονικά βιβλία σε διαλειτουργικά μορφότυπα.

Βασικές Αρχές της EBLIDA για την πρόσκτηση και πρόσβαση ηλεκτρονικών βιβλίων από τις βιβλιοθήκες (2/6)

Αρχή Αρ. 2 - Πρόσβαση

- Θα πρέπει να επιτρέπεται στις βιβλιοθήκες να διαθέτουν τα ηλεκτρονικά βιβλία, που αποκτούν ή έχουν πρόσβαση με άδειες χρήσης, στους χρήστες / μέλη για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.
- Θα πρέπει να είναι δυνατή η ταυτόχρονη χρήση του ίδιου ηλεκτρονικού βιβλίου.
- Οι εγγεγραμμένοι χρήστες θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα μεταφόρτωσης του βιβλίου είτε στο χώρο της βιβλιοθήκης είτε με απομακρυσμένη πρόσβαση μέσω συστημάτων ταυτοποίησης στοιχείων χρήστη.
- Θα πρέπει εναλλακτικά η άδεια να επιτρέπει την πρόσβαση μεταξύ βιβλιοθηκών.
- Εκδότες και βιβλιοθήκες θα πρέπει να συνεργάζονται προς την εύρεση λύσεων, φροντίζοντας την παραγωγή και διάθεση εναλλακτικών μορφοτύπων για άτομα με αναπηρία.

Βασικές Αρχές της EBLIDA για την πρόσκτηση και πρόσβαση ηλεκτρονικών βιβλίων από τις βιβλιοθήκες (3/6)

Αρχή Αρ. 3 - Συνεχιζόμενη πρόσβαση και μακροπρόθεσμη διατήρηση

- Με την προμήθεια ενός ηλεκτρονικού βιβλίου, η βιβλιοθήκη θα πρέπει να έχει την δυνατότητα μόνιμης αποθήκευσης και χρήσης του.
- Οι βιβλιοθήκες με εξουσιοδότηση αποθήκευσης ηλεκτρονικών βιβλίων θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα της μεταφοράς τους σε διαφορετική πλατφόρμα, ανταποκρινόμενες στις τεχνολογικές αλλαγές.
- Εφόσον το έργο έχει εξαντληθεί σε όλες τις εκδοχές του / μορφές του, μια βιβλιοθήκη που έχει επιλεγεί για μόνιμη αποθήκευση και χρήση, θα πρέπει να δικαιούται να παρέχει απεριόριστη πρόσβαση στο ηλεκτρονικό βιβλίο.
- Οι συμβατικοί όροι της άδειας για ένα ηλεκτρονικό βιβλίο δεν θα πρέπει να υπερισχύουν οιασδήποτε νομοθετικής διάταξης αναφορικά με την ένταξη του έργου στο δημόσιο κτήμα.

Βασικές Αρχές της EBLIDA για την πρόσκτηση και πρόσβαση ηλεκτρονικών βιβλίων από τις βιβλιοθήκες (4/6)

Αρχή Αρ. 4 - Διαθεσιμότητα μεταδεδομένων

- Η παράδοση ηλεκτρονικών βιβλίων θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει και την προμήθεια των μεταδεδομένων τους.
- Θα πρέπει να επιτρέπεται στις βιβλιοθήκες να συμπεριλαμβάνουν τα μεταδεδομένα στο σύστημα καταλόγου τους.
- Θα πρέπει να επιτρέπεται να διαθέτουν με ελεύθερη, ανοιχτή πρόσβαση τα σχετικά με τα ηλεκτρονικά βιβλία μεταδεδομένα σε συνδυασμό με άλλα μεταδεδομένα.

Βασικές Αρχές της EBLIDA για την πρόσκτηση και πρόσβαση ηλεκτρονικών βιβλίων από τις βιβλιοθήκες (5/6)

Αρχή Αρ. 5 - Τιμολόγηση

- Η τιμή ενός ηλεκτρονικού βιβλίου δε θα πρέπει να υπερβαίνει την τιμή της έντυπης έκδοσης του ίδιου τίτλου ηλεκτρονικού βιβλίου.
- Οι πληρωμές για τα ηλεκτρονικά βιβλία θα πρέπει να μειώνονται όσο αυξάνονται τα χρόνια κυκλοφορίας της έκδοσης.

Βασικές Αρχές της EBLIDA για την πρόσκτηση και πρόσβαση ηλεκτρονικών βιβλίων από τις βιβλιοθήκες (6/6)

Αρχή Αρ. 6 - Απόρρητο

- Τα προσωπικά δεδομένα των χρηστών θα πρέπει να επιδέχονται επεξεργασίας μόνο από τη βιβλιοθήκη και σε συμφωνία με τους κανονισμούς προστασίας δεδομένων που ισχύουν για και εφαρμόζονται από αυτή.
- Τα στοιχεία του χρήστη και άλλα προσωπικά δεδομένα θα πρέπει να διαγράφονται σύμφωνα με τους κανόνες προστασίας δεδομένων που ισχύουν για και εφαρμόζονται από τη βιβλιοθήκη.
- Ο εκδότης ή πάροχος της υπηρεσίας οφείλει να μην επιτρέπει την πρόσβαση στα στοιχεία / προσωπικές πληροφορίες του χρήστη σε τρίτα μέρη χωρίς την συναίνεση της βιβλιοθήκης.

Το δικαίωμα στην ηλεκτρονική ανάγνωση

- Οι Ευρωπαίοι πολίτες → δικαίωμα στην ηλεκτρονική ανάγνωση → στις βιβλιοθήκες.
- Βιβλιοθήκες → νόμιμος δανεισμός η-βιβλίων
- Βιβλιοθήκες → ελεύθερη πρόσβαση στο περιεχόμενο, την πληροφορία και τον πολιτισμό
- Σαφές νομικό πλαίσιο που επιτρέπει στις βιβλιοθήκες
  - Να προσκτούν και να δανείζουν ηλεκτρονικά βιβλία
  - Να συνεχίσουν να παρέχουν τις υπηρεσίες τους προς όφελος όλων των Ευρωπαίων Πολιτών.

Βιβλιοθήκες, εκπαίδευση και ηλεκτρονικά βιβλία

- Κρίσιμος ρόλος στα προγράμματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.
- Χρήση ηλεκτρονικών βιβλίων στην πληροφοριακή παιδεία.
- Αναγκαία η ένταξη στο πρόγραμμα σπουδών του σχολείου.

Συμπεράσματα

- Οι βιβλιοθηκονόμοι ήταν εδώ πριν τα η-βιβλία
- Οι βιβλιοθηκονόμοι θα είναι εδώ και μετά από αυτά.
- Δεν έχει σημασία να ξέρεις κάτι, αλλά να μπορείς να το βρεις.
- Είμαστε οι μόνοι που μπορούν να το κάνουν αυτό.

A large group of chimpanzees is depicted in a grand, vaulted library or study hall. Many of the chimpanzees are seated at long wooden tables, each equipped with a computer monitor and keyboard. Some chimpanzees are looking at the screens, while others are engaged in conversation or looking towards the camera. The room is filled with bookshelves, chandeliers, and a balcony in the upper right corner where more chimpanzees are visible. The overall scene suggests a community of chimpanzees using technology in a human-like environment.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥΜΕ